

Årsredovisning 1997

Några viktiga punkter i årsredovisningen:

- Försvarsmakten har god förmåga att lösa sina uppgifter i nuvarande omvärldsläge.
- Det finns vissa brister i kunskaperna vid samverkan med andra nationer, främst när det gäller militär fackengelska, internationella stabsrutiner och teknisk materiel för samband och ledning.
- 36 enheter har lagts ner, sju enheter har organiserats och 51 enheter har omorganiserats.
- Under 1997 har 993 officerare och 2.022 civila medarbetare lämnat Försvarsmakten.
- Försvarsmaktens anslagssparande för 1997 uppgår till 1.178 miljoner kronor.

Försvarets uppgifter

Försvarsmaktens fundamentala uppgift är att i fred förbereda för att i krig försvara riket mot väpnade angrepp som hotar dess frihet och oberoende. Angrepp ska kunna mötas var det än kommer ifrån och hela landet ska kunna försvaras.

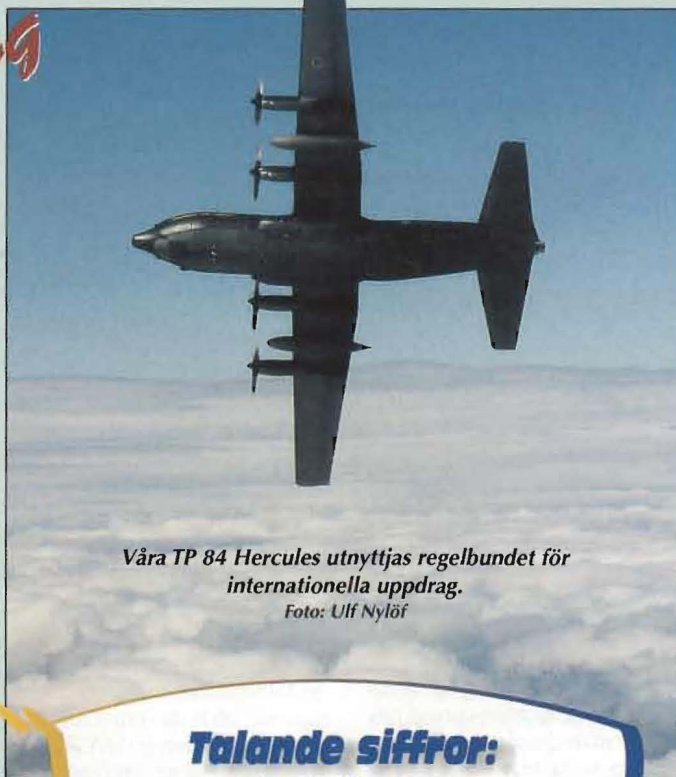
Försvarsmakten ska kontinuerligt i fred och under kriser kunna övervaka och hävda rikets territoriella integritet, i luften, till sjöss och på marken.

Försvarsmakten ska kunna ställa kvalificerade förband och andra resurser till förfogande för internationella fredsfrämjande och humanitära insatser.

Försvarsmakten ska kontinuerligt kunna stödja samhället vid svåra påfrestningar i fred.

I nuvarande omvärldsläge är de militära hoten starkt begränsade. Försvarsmakten ska emellertid ha förmåga att anpassa sig till förändrade krav och förutsättningar i dessa avseenden. På motsvarande sätt ska förmågan att lösa övriga uppgifter kunna anpassas.

Försvarsmaktens beredskap ska därför medge att organisationens huvuddel inom ett år efter beslut uppnår full krigsduglighet. Beredskap, organisation och planläggning ska vidare medge att Försvarsmaktens förmåga långsiktigt kan anpassas, dvs utökas eller förändras

Våra TP 84 Hercules utnyttjas regelbundet för internationella uppdrag.

Foto: Ulf Nylöf

**Talande siffror:
36 enheter
har lagts ned.
51 har
omorganiserats.
993 officerare
och 2.022 civila
har lämnat försvaret.
Omstruktureringen
fortsätter.**

Arméns pansarbandvagn "302" under övning.

Foto: Sven-Åke Haglund

för att motsvara framtida krav och behov.

Försvarsmakten ska efter beslut av regeringen delta med trupp i fredsfrämjande och humanitära insatser på mandat av FN eller OSSE för att främja internationell fred och säkerhet.

Förmågan att lösa huvuduppgifterna

Försvar mot väpnat angrepp. – Uppgiften försvar mot väpnat angrepp kan lösas i nuvarande omvärldsläge och med den begränsade målsättning som statsmakterna har bestämt. Regeringen ställer lägre initiala krav på förmågan att möta väpnade angrepp än tidigare. Därför har antalet förband minskats och krigsdugligheten tillåtit nedgå.

Territoriell integritet, beredskap och incidentverksamhet. – Försvarsmaktens förmåga att upprätthålla den territoriella integriteten är god i nuvarande omvärldsläge. Förmågan att ingripa mot främmande undervattensverksamhet är dock begränsad. Våra resurser för sådana ingrepp är begränsade i förhållande till landets stora sjöterritorium.

För att säkerställa tillgång på förband för beredskapsinsatser över året, har utbildningen anpassats så att förbanden tidigt kan utnyttjas för sådana uppgifter.

Försvarsmaktens beredskap har under året analyserats och ambitionsminskningar har gjorts. Detta gäller såväl insatsberedskap som långsiktig beredskap.

Internationell verksamhet. – Försvarsmakten har god förmåga att planera för, organisera och genomföra fredsfrämjande operationer, PFF-verksamhet och övrig internationell verksamhet.

En kartläggning av de åtgärder som krävs för att ytterligare öka kunskaperna vid samverkan med andra nationer har genomförts under 1997.

Stöd till det civila samhället. – Försvarsmaktens förmåga att ge stöd till det civila samhället är omfattande. Under 1997 har understöd lämnats bl a enligt avtal inom räddningstjänsten (främst sjöräddning). Understödet har också lämnats vid särskild framställan till Försvarsmakten från civila myndigheter, t ex vid eftersökning av försvunna personer, brandbekämpning, översvämmningar och snökaos. Vidare har visst materiellt understöd lämnats, bl a i form av utlåning av bandgående fordon till kommunernas räddningstjänster.

Under 1997 har Försvarsmakten totalt genomfört 1.073 ►

insatser med helikopter, fartyg eller trupp. Av dessa var:

- 981 insatser med helikopter.
- 62 insatser med trupp (totalt 4.050 mandagar, varav Hemvärnet står för cirka 50 procent).
- 30 insatser med fartyg.

Sjölägesinformation har lämnats vid ett antal tillfällen i samband med insatser mot smuggling. Stridsbåt 90 har lånats ut till Polisen och Kustbevakningen.

Under 1997 har Försvarsmakten gjort en översyn av planeringen av stöd till det civila samhället. Slutsatserna har arbetats in i den operativa planeringen.

De viktigaste produktionsresultaten

Den utbildning och de övningar som genomförts under året har kvalitetsmässigt nått förväntat resultat och gett goda erfarenheter.

Grundutbildningen utbildningsåret 1996/97 har avslutats. De kvalitativa målen har nåtts av huvuddelen av förbanden. De kvantitativa målen har inte nåtts av ett antal förband, pga värnpliktsavgångar. Den milda vintern har medfört vissa brister i strid i vintermiljö. Begränsningar finns även när det gäller strid i mörker vid ett antal förband.

Den kompetenshöjande utbildning som yrkes- och reservofficerare normalt ges vid krigsförbandsövningar har uteblivit pga den låga nivån på denna verksamhet. De negativa effekterna som uteblivna truppföringstillfällen får för yngre officerars funktionskunskap och förmåga har till viss del kompensats. Det har bl a skett genom andra former av repetitionsutbildning såsom lednings-

Fram till första halvåret 1998 har leverans till Försvarsmakten av över 50 Gripen gjorts.

Foto: Johnny Emdahl

träningsövningar och andra funktions- och systemövningar.

Materielanskaffning har under perioden genomförts enligt gällande materielplan; kvalitativt har uppsatta mål nåtts. Förse- ningar av leveranser har emellertid varit större än den överplanering som utnyttjats.

●● Under året har följande viktigare övningar genomförts:

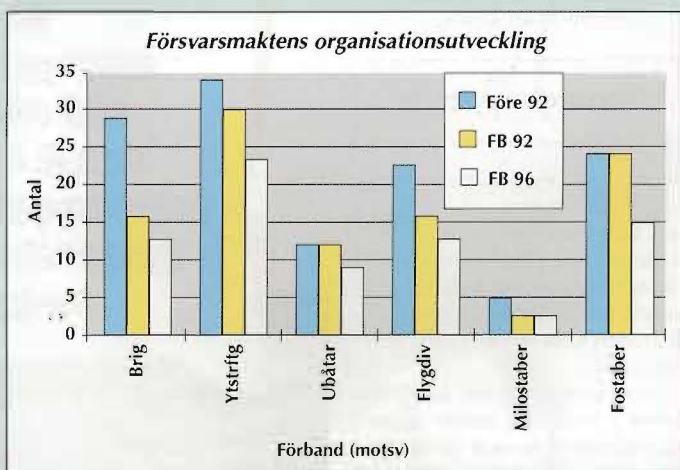
- Försvarsmaktsgemensamma övningen Polstjärnan.
- Krigsförbandsövning för basbataljon med deltagande av en Gripen-division.
- SamMarin 97 (Nordvart).
- Ledningsövningar på såväl central, regional som lokal nivå.
- Samövning med olika civila ledningsnivåer.
- Internationell övningsverksamhet inom ramen för PFF, bl a deltagande i Norge med Jaktviggen-förband och fartygsförband. Sverige ansvarade för hamnfasen under övningen Co-operative Banners.

Under året har också ett stort antal materielssystem tillförts Försvarsmakten bl a stridsvagn Leo-

pard, Stridsfordon 90, Pansarbandvagn 401 och 501, Krigsbro 5, fältuniform m/90 till Hemvärnet, ubåt av typ Gotland, minröjningsfartyg (Styrso- klassen), båtar till en amfibiebatal-

ett mycket professionellt sätt och de gjorda insatserna befäster förtroendet för det svenska kundandet både inom de egna leden och i de utländska mariner som har kunskap inom området.

Läget i krigsorganisationen Tabell 1

jon, bevakningsbåtar, stabs-, lednings- och lagfartyg för ystridsförbanden som medger ökad taktisk/operativ rörlighet samt lämpar sig för internationella insatser, ledningssystem för marin- (LIM) och flygstridskrafterna (LI FV), JAS 39 Gripen, delserie 2, och flygande och markbundna radar- och signalspanningssystem (FSR-890, PS 870/T, S 102B).

Minröjning i Baltikum. – Förband ur 2. minkrigsavdelningen har genomfört två minröjningsoperationer under året – Lettland i maj (Irbensundet och inloppet till Riga) och Litauen i augusti (inloppet till Klaipeda). Minröjningen har genomförts på

Samtliga baltiska stater har gjort framställningar om fortsatt sådan verksamhet under 1998.

Försvarets omstrukturering

Under 1997 fortsatte den omfattande, och i många avseenden genomgripande, omstruktureringen av Försvarsmaktens staber, förband och skolor. 36 enheter har lagts ner, sju enheter har organiserats och 51 enheter har omorganiserats. Under året har 993 officerare och 2.022 civila medarbetare lämnat Försvarsmakten. Antalet officerare borde ha varit cirka 1.500. Av civil personal har cirka 1.500 fått ny anställning i Fortifikationsverket. I den fortsatta omstruktureringen är det absolut nödvändigt att komma till rätta

Kustkorvett vänder på en 5-öring.

Foto: Lennart Andersson

Allt fler av den tvåsitsiga Gripen, JAS 39B, levereras nu till försvaret/F7.

Foto: Johnny Lindahl

med den personella obalansen bland officerarna.

Det antal förband som anges i regeringens programvisa uppdrag har vidmakthållits (se **tabell 1**). Avveckling av krigsför-

väpnat angrepp och förmåga att hävda den territoriella integriteten. Detta i *nuvarande* säkerhets- och militärpolitiska läge samt i förhållande till ställda krav och de kraftigt reducerade

i ett sådant läge *inte* tillräcklig för att föra ett framgångsrikt försvaret. För en sådan uppgift krävs en avsevärt större krigsorganisation och försvarseffekt än den som nu kan mobiliseras, även om full återtagning genomförs.

Försvaret kan hävda landets integritet. Har god förmåga hjälpa internationellt. Återtagning på ett år - en risk. Hinner inte bli tillräcklig.

band har genomförts i enlighet med regeringens mål.

Fortsättningsutbildningen, övrig övningsverksamhet och utbildning till befattningar inom krigsorganisationen har bedrivits på en lägre nivå än vad som ursprungligen planerats. Anledningen är de ekonomiska åtgärder som vidtogs hösten 1996. Kristsdugligheten har bl a därför nedgått ytterligare vid ett antal krigsförband jämfört med 1996. Vid vissa operativt viktiga förband, bl a jaktflygdivisionerna, har dock krigsdugligheten höjts något under 1997.

Materieförnyelsen har, med få undantag, skett enligt vad som planerats. Tillförseln av anläggningar till krigsförbanden har varit av ringa omfattning under året.

● ● Försvarsmaktens förmåga är god vad gäller försvar mot

uppgifterna. Förmågan är likaså god att ställa förband och andra resurser till förfogande för internationella fredsfrämjande insatser, liksom att stödja det civila samhället vid svåra påfrestningar.

Om det däremot uppstår ett läge med risk för angrepp med iståndsatta styrkor förutsätts att vi har genomfört återtagning. Denna återtagning ska kunna genomföras inom ett år. Redan häri ligger en viss risktagning både vad gäller underlag för och själva beslutsfattandet och genomförandet av återtagningen inom den angivna tidsramen.

Vår operativa förmåga, även efter genomförd återtagning, är

Arméns nya stridsvagn "121" har dig på kornet.

Foto: Sven-Åke Haglund

Betydelsen av hög kompetens

1997 års resultat visar på nödvändigheten av att *snarast återställa personalens kompetens* i dess vidaste bemärkelse. Annars kan vare sig framtidstron eller professionalismen upprätthållas. För det krävs framförallt att övningsverksamheten kommer igång igen på en nivå som inte bara är acceptabel utan också utvecklande. De internationella uppgifterna, som blir en allt större och viktigare del av Försvarsmaktens verksamhet, accentuerar behovet av detta.

För att kunna verka internationellt – i olika miljöer och på olika nivåer, från grupp upp till de högsta ledningsnivåerna – måste Försvarsmaktens personal och förband ha sådana kunska-

per och besitta sådana rutiner, att detta kan genomföras utan omfattande omskolning eller specialträning. Basen för detta kan bara inhämtas i den egna organisationen. Dess förmåga sätter därmed en klar gräns för hur Försvarsmakten kan vara ett verksamt säkerhetspolitiskt instrument i dessa avseenden för regering och riksdag.

Ekonomi. – Årets ekonomiska resultat har in i det sista varit omgärdat av stora osäkerheter. Det beror på de genomgripande ekonomiska effekter som uppstår vid omställning till fullt tillämpning av anslagsförordningen. Regeringens beslut, att återlägga sex av de åtta miljarder kronor som stod till regeringens disposition under 1997 på anslaget A 1, ledde till att årets ekonomiska resultat blev ett anslagssparande på 1.178 miljoner kronor.

Anslagssparande på 1.178 miljoner kronor tillsammans med:

- En aviserad avstämning av anslagsförordningens effekter under början av 1999, som kan innebära att ytterligare cirka 500 miljoner kronor tillförs Försvarsmakten.

- En kompensation i efterhand för årets valutaförluster om cirka 500 miljoner kronor.

Det senare innebär att årets anslagssparande "under normala omständigheter" skulle ha varit cirka 2.000 miljoner kronor. Det var detta belopp som inplanerades i 1997 års Försvarsmaktsplan (FMP 97). Den verksamhet som bedrivits under 1997 har alltså i allt väsentligt, trots all turbulens runt siffror och belopp under hösten, genomförts på det sätt som förväntades. Krafttag måste dock tas för att komma till rätta med den obalans som uppdragats i ekonomin för de närmaste åren. Det är under 1998 försvarets stora utmaning. ■

